

TVISTESAK 1/2013 FOR ANSVARSREGULERENDE UTVALG:STOREVIK SPAREBANK – LILLEVIK SPAREBANK – KRAV OM ERSTATNING ETTER TILBAKEFØRING FRA KONTO

Saken gjelder krav om erstatning etter tilbakeføring fra konto begrunnet i mistanke om straffbar handling.

Faktum

Lillevik Sparebank tilbakeførte 14. mai 2012 et beløp NOK 139 887,40 som var overført til konto 4202.35.13155 i Storevik sparebank tilhørende Peder Ås . Beløpet var godskrevet kontoen den 10. mai 2012. Lillevik Sparebank har opplyst at kontoen ble godskrevet i samsvar med betalingsfullmakt fra Elisabeth Holm.

Tilbakeføringen er begrunnet med at det foreligger mistanke om svindel, med hjemmel i finansavtalelovens § 31, 1 og 3 ledd samt § 12.

Det var foretatt uttak på kontoen før tilbakeføring skjedde, og det var ikke dekning på kontoen for hele beløpet. Tilbakeføringen har påført Storevik Sparebank et tap på NOK 131 241,00. Storevik Sparebank har avkrevd kunden for beløpet, men kunden har ikke besvart henvendelser fra banken eller inkassobyrå. Storevik Sparebank har deretter krevd Lillevik Sparebank for beløpet. Kravet er avvist og Storevik Sparebank har brakt saken inn for Ansvarsregulerende utvalg den 25. januar 2013. Lillevik Sparebank har gitt sin tilbakemelding til AU 19. februar 2013 og fastholder at de avviser kravet.

Saken ble drøftet Ansvarsregulerende utvalg i møte 11. april. Utvalget ønsket flere opplysninger om saken før det var mulig å ta stilling til tvisten. Partene ble bedt om å komme med tilleggsopplysninger og Lillevik Sparebank har gitt flere opplysninger i brev 29. april 2013. Storevik Sparebank er forelagt alle nye opplysninger og har i brev 13. mai opprettholdt sitt krav om erstatning.

Saken ble tatt opp til ny behandling i møte 10. september 2013. Blant annet på grunn av problemer med jernbanen i hele landet, var utvalget ikke vedtaksført i møtet. Saken ble derfor drøftet blant de møtende medlemmer og deretter fremlagt for skriftlig behandling. Tvistesaken er således drøftet i to møter og utvalget mener den er godt forberedt slik at

det er ubetenkelig å gjennomføre skriftlig behandling. Hvis saken ytterligere skal utsettes til et tredje møte, vil det ta uforholdsmessig lang tid å få den avgjort. Utvalget legger derfor til grunn at det foreligger slike særlige forhold at saken kan behandles skriftlig, se regelverk for Ansvarsregulerende utvalg § 8.

Utvalgets medlem fra Storevik sparebank har ikke vært tilstede på møtene når saken har vært behandlet og er heller ikke forelagt saken til skriftlig avgjørelse.

Partenes anførsler

Grunnlaget for kravet om erstatning er at Storevik Sparebank bestrider at Lillevik Sparebank hadde tilbakeføringsadgang etter finansavtalelovens § 31.

Bestemmelsen i § 31, første ledd regulerer en banks adgang til retting av konto i annen bank ved feilaktig godskriving av konto. Adgangen gjelder ikke dersom det foreligger en tilsiktet betaling fra bankens side, jfr forarbeidene til bestemmelsen, betalingen må bero på en feil fra bankens side. Det er ingen opplysninger i saken som tilsier at betalingen ikke var tilsiktet fra Lillevik Sparebank sin side og det forelå da ikke en slik feil som kan rettes i medhold av bestemmelsen. I tillegg hevder Storevik Sparebank at vilkårene for retting av konto i annen bank ikke er oppfylt da bestemmelsens ordlyd krever at det foreligger et særskilt grunnlag for retting mellom betaler og betalingsmottakers bank.

Storevik Sparebank hevder at "Regler om innenlandsk kreditoverføring mellom banker" kommer til anvendelse. Reglens § 11 hjemler rett for betalers bank til å rette en feil kreditering av konto i annen bank dersom den feilaktige kreditering skyldes en teknisk eller menneskelig svikt hos betalers bank eller dennes medhjelper, i henhold til reglene i "Alminnelig regelverk om interbanktransaksjoner ved innenlands betalingsformidling" § 10. Disse bestemmelsene er de eneste som hjemler slik tilbakeføring som beskrevet i saken og Storevik Sparebank konkluderer dermed med at reglene ikke gir adgang til tilbakeføring utover de tilfelle som eksplisitt er nevnt, siden det ikke er anført at den feilaktige krediteringen skyldes menneskelig eller teknisk svikt i Lillevik Sparebank.

Storevik Sparebank hevder prinsipalt at "Regler om innenlandsk kredittoverføring mellom banker" uttømmende regulerer forholdet. For det tilfelle at AU ikke er enig, hevdes videre at heller ikke "Alminnelig regelverk om interbanktransaksjoner ved innenlandsk

betalingsformidling" § 10 gir Lillevik Sparebank anledning til å tilbakeføre beløpet siden kontoen ble godskrevet i samsvar med betalingsfullmakt fra betaler.

Under enhver omstendighet er rettingsadgangen begrenset til det beløp som er innestående på konto på tilbakeføringstidspunktet, jfr § 10 første ledd tredje setning. Saldo på konto på tidspunktet for tilbakeføring var NOK 8 645,06 noe som innebærer at et beløp på NOK 131 241,34 ble tilbakeført uten dekning på konto i strid med § 10.

Finansavtalelovens § 31, tredje ledd utvider adgangen til å tilbakeføre dersom godskrivingen har sammenheng med straffbart forhold fra betalingsmottakers side. Storevik Sparebank anfører at Lillevik Sparebank ikke har opplyst hvilken straffbar handling fra betalingsmottaker som anses begått, samt at rettingsadgang uansett forutsetter dekning på den aktuelle kontoen.

Lillevik Sparebank har avvist kravet og har i sitt svar til Ansvarsregulerende utvalg anført følgende:

Banksjef Jan Bankesen mottok en telefon fra sin kunde Elisabeth Holm om at hun ønsket å avslutte en konto i banken for å fordele midlene til to eksterne konti tilhørende hennes barn. Han noterte navn og kontonummer som pengene skulle fordeles til, men ba også om at det ble gitt en skriftlig fullmakt før transaksjonene ble gjennomført.

Fullmakten ble mottatt torsdag 10. mai 2012 og transaksjonene gjennomført i henhold til denne, til en konto i DNB og en i Storevik sparebank. Det ble senere oppdaget en uoverensstemmelse mellom det som var notert ned av banksjef Bankesen etter telefonsamtalen og den skriftlige fullmakten og banken foretok en tilbakeføring fra de to kontiene mandag 14. mai 2012.

De anså saken som mistenkelig og kom i kontakt med politiet ved Arve Politisen som bekreftet at det forekommer omfattende svindel ved at noen åpner postkasser for så å forfalske brev, brevgiro og dokumenter. De viser også til et rundskriv fra Finans Norge som advarte mot bedragerier i det geografiske området betalingsmottagerne hører hjemme. De anfører at de ikke har mottatt noe krav fra Stor Bankesen som de også tilbakeførte midler fra, med samme begrunnelse.

Sekretariatet har i brev datert 15. mars 2013 bedt Lillevik Sparebank utdype sine påstander noe samt redegjøre mer for de faktiske forhold, samt fremlegge relevant dokumentasjon, herunder kopi av den omtalte fullmakten.

I brev av henholdsvis 25. mars og 29. april 2013 har Lillevik Sparebank redegjort for bakgrunnen for sitt standpunkt. I det siste brevet lå også vedlagt kopi av den omstridte fullmakten samt ny fullmakt fra kunden, samt kopi av håndskrevet lapp med notater fra telefonsamtale mellom kunden og banksjef Bankesen.

Det fremgår av det fremlagte at den første, den omstridte, fullmakten inneholdt feil navn og kontonummer i forhold til det som var notert ned og i forhold til ny fullmakt, slik at midlene ble overført til feil personer. Det er derfor grunn til å anta med stor sannsynlighet at den første fullmakten var falsk.

Siden det var en annen person som mottok den første fullmakten, ble transaksjonen først gjennomført. Deretter fattet vedkommende mistanke om at noe ikke stemte og kontaktet banksjef Silseth som straks så at navn og kontonummer var feil. Det ble tatt kontakt med kunden for avklaring og midlene ble straks tilbakeført fra de to feilaktige kontiene.

I sitt første svar til sekretariatet har Lillevik Sparebank ikke anført noen hjemmel, men i e-post datert 8. juni 2012 til Storevik Sparebank anfører de Finansavtalelovens § 31, 1 og 3 ledd og § 12, bokstav e som hjemmel for at de hadde adgang til tilbakeføring basert på at de mener godskrivningen har sammenheng med straffbart forhold fra kontohavers side.

Storevik Sparebank er forelagt de nye opplysningene og den fremlagte dokumentasjonen. De fastholder sitt krav på erstatning idet de fremholder at en banks rett til tilbakeføring må være under forutsetning at det er dekning på konto og at Lillevik Sparebank må være nærmest til å bære tapet som følge av overførselen. De påberoper videre at Lillevik Sparebank kunne ha unngått tapet dersom de hadde foretatt de nødvendige undersøkelser før overføringen fant sted i stedet for i etterkant.

Ansvarsregulerende utvalgs vurderinger

I medhold av Alminnelig regelverk om ansvarsregulering mellom banker ved betalingsformidling § 4 skal et eventuelt erstatningsansvar fremsettes overfor den antatt ansvarlige bank så snart som mulig etter at den skadelidte bank fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om feilen og eller forsømmelsen og den ansvarlige.

Etter det opplyste tok Storevik Sparebank kontakt med Lillevik Sparebank 5. juni 2012 og krevde tilbakeføring av det omstridte beløpet. Storevik Sparebank har også dokumentert at de har gjennomført utenrettslige skritt mot sin egen kunde for å søke å dekke krav knyttet til overtrekk på konto.

Det legges derfor til grunn at vilkårene for å behandle tvisten i Ansvarsregulerende utvalg er oppfylt.

Lillevik Sparebank tilbakeførte beløpene innen tre virkedager etter belastningen. En gjennomgang av den vedlagte dokumentasjon viser med stor sannsynlighet at det må foreligge en forfalskning av fullmakten. Hvorvidt det er betalingsmottager som har gjennomført forfalskningen er ikke dokumentert, men utvalgets flertall anser at det er mest sannsynlig. Utvalget forstår også Storevik Sparebank sitt siste svar dit hen at banken ikke bestrider at det må ha skjedd en forfalskning.

Finansavtaleloven § 31 regulerer en banks rett overfor en kontohaver i banken til å tilbakeføre en feilføring. Regelverket om interbanktransaksjoner § 10 gir et avtalegrunnlag for en annen bank enn kontobank til å utføre en slik tilbakeføring. At kontobank ved avtale kan overføre sin rett til tilbakeføring fremgår av finansavtaleloven § 31, 1 ledd 2 punktum.

Alminnelig regelverk om interbanktransaksjoner ved innenlands betalingsformidling § 10, sier følgende:

”§ 10. Adgangen til å tilbakeføre beløp

Hvis en konto ved en feil er godskrevet med uriktig beløp eller uriktig konto er godskrevet, og dette skyldes en teknisk eller menneskelig feil i bank eller bankens medhjelper, kan transaksjonsbank rette feilen ved å belaste kontoen innen utløpet av tredje virkedag etter at feilen ble begått. Selv om det ikke var dekning på kontoen på det tidspunkt feilen ble begått, kan hele det overførte beløp tilbakeføres. Dersom kontoen er blitt belastet etter at feilen ble begått og belastningen har medført at det på tilbakeføringstidspunktet ikke er dekning for hele det beløp som skal tilbakeføres, kan banken bare tilbakeføre et beløp tilsvarende disponibelt beløp på kontoen. Med dekning på kontoen menes her disponibelt beløp på kontoen i form av ordinære innskudd og eventuelle kontokreditter.

Adgangen til å rette feil etter første ledd gjelder ikke dersom kontoen er godskrevet i samsvar med betalingsoppdrag eller belastningsfullmakt fra betaler.

Hvis godskrivingen har sammenheng med straffbart forhold fra kontohavers side eller fra en annen som har rett til å disponere kontoen, kan beløpet tilbakeføres uavhengig av begrensningene ovenfor.”

Det er mulig det kan karakteriseres som en menneskelig feil i Lillevik Sparebank at medarbeideren som foresto godskrivingen ikke så at det var noe uregelmessig ved

fullmakten og sjekket den før hun gjennomførte transaksjonen. I så fall ville Lillevik Sparebank hatt adgang til å gjennomføre tilbakeføringen innen tre virkedager, forutsatt at det var dekning på kontoen. Utvalget går imidlertid ikke nærmere inn på dette da man antar det foreligger en tilbakeføringsrett etter tredje ledd.

Utvalgets flertall holder det som nevnt foran som sannsynlig at det foreligger straffbart forhold fra betalingsmottakers side, jf finansavtaleloven § 31, 3 ledd og regelverket for interbanktransaksjoner § 10, 3 ledd. Det foreligger i saken ingen dokumentasjon på hvem som har gjennomført forfalskningene, men det må kunne legges til grunn som mest sannsynlig at det er betalingsmottaker som har fått tilgang til den første fullmakten fra betaler og endret denne. Det må etter utvalgets flertalls mening derfor kunne legges til grunn at det er et straffbart forhold hos mottager som har avstedkommet godskrivingen av konto.

Etter regelverket om interbanktransaksjoner § 10, 1 ledd, kan som utgangspunkt en annen bank (enn kontobank) ikke gjennomføre en tilbakeføring dersom dette medfører et overtrekk av kontoen. Når transaksjonen som ønskes tilbakeført skyldes et straffbart forhold fra betalingsmottaker, kan beløpet likevel tilbakeføres selv om dette innebærer et overtrekk av kontoen, jf regelverket § 10, 3 ledd.

Storevik Sparebank har påberopt seg at Lillevik Sparebank er nærmest til å bære tapet, da det var de som hadde anledning til å oppdage forholdet ved å foreta de nødvendige undersøkelser før overføring fant sted. Utvalgets flertall legger til grunn det er banken som "eier" kunden som foretar den straffbare handlingen, som er nærmest til å bære risikoen for kundens disposisjoner, samt at Lillevik Sparebank sin håndtering av saken ikke kan karakteriseres som erstatningsbetingende uaktsom.

Dissens:

Utvalgets medlem fra Sparebanken Vest er uenig i flertallets vurdering og konklusjon. Det hitsettes følgende fra medlemmets skriftlige tilbakemelding:

"Eg er ueinig i konklusjonen og tek dissens.

Vilkåret for å tilbakeføre beløp ut over disponibel saldo, er at den opphavlege «godskrivingen har sammenheng med straffbart forhold fra kontohavers side eller fra en annen som har rett til å disponere kontoen». Det er banken som ynskjer å gjennomføre tilbakeføring som må føra prov for at vilkåret er oppfylt.

Vilkåret må innebera at banken som ynskjer å tilbakeføra, som eit minimum har ei oppfatning om kven som har stått for det straffbare forholdet og kan leggja fram prov som syner at det er sannsynsovervekt for at den personen er kontoeigar eller disponent. Utan eit slikt minimum ville det ikkje gje meining i å formulera eit krav om at det straffbare forholdet skal vera «fra kontohavers side eller fra en annen som har rett til å disponere kontoen». Intensjonen bak regelen er óg at dette skal vera ei snever opning for å retta opp i særleg urimelege utslag av hovudregelen. Ei mindre restriktiv tolking kan føra til ei uheldig og utilsikta utviding av bruksområdet for unntaksregelen.

Lillevik Sparebank uttaler i sitt brev av 25. mars 2013 at «Når det gjelder hvem som kan ha utført svindelen, har vi ikke noen konkrete navn å komme med.» I det materialet som er lagt fram for AU, er det ikkje noko som tilseier at Lillevik har endra oppfatning.

Etter mi vurdering er dette ikkje tilstrekkeleg til at vilkåret er oppfylt.”

Konklusjon:

Storevik sparebank gis ikke medhold i sitt erstatningskrav mot Lillevik Sparebank.

Utvalgets avgjørelse er truffet med 5 stemmer mot 1.

Følgende utvalgsmedlemmer har deltatt i avgjørelsen:

Avdelingssjef Lillian Kvitberg Angell

Advokat Camilla Waldjac

Advokat Tore Hovland

Advokat Håvard Hanto-Haugse

Advokat Gunnar Harstad

Lars-Erik Fjørtoft